

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana VII., Zadrugi dom 269.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 128.

V Ljubljani, sredo 21. julija 1926.

Leto I.

30%-na ministrska in poslanska patriotska požrtvovalnost.

Gospod Uzunović je izjavil, da je vlada sklenila znižati plače vsem državnim uslužbencem, od najvišjih do najnižjih — še več: sklenila je znižati plače celo ministrom in poslancem...

Gospod ministrski predsednik je zlasti povdarjal to, da se bodo znižale plače tudi ministrom in poslancem, da pokaže, kako je vlada požrtvovalna, nesebična, vsestransko pravična: izstradala bo najprej sebe, nato šele ostale, zlasti nižje uslužbenice. Ministrom bo reducirala dohodke kar za 30 odstotkov, nižjim uslužbencem pa za mnogo manj, kar po mnenju gospoda Uzunovića pomeni toliko, kakor da bodo odslej nižji bolje in lažje živeli, nego gospodje ministri in poslanci; ministri in poslanci bodo vsled te strahovite 30odstotne redukcije njihovih skromnih prejemkov doslovno poginili in pozebali od gladi in mraza, medtem ko bodo ostali, zlasti nižji uslužbenici, izgubili komaj 5 do 10 odstotkov na svoji mesečni plači; malenkost torej, ki po ministrskem, zlasti predsedniško ministrskem pojmovanju plač, dohodkov, pribitkov, odbitkov in odstotkov ne prihaja sploh niti v poštev. Uradniki in drugi državni nastavljenici bodo kratkomalo po sprejetju tega najnovejšega vladnega finančnega načrta prejeli ravno tako majhno plačo, kakor prej in bila bi zares groba nevaležnost, grdo nerazumevanje, silna netaktnost, očitna sovražnost ter domoljubno in državoljubno izdajstvo, ako bi se ti državni nastavljenici kakorkoli protivili tej plemeniti vladni domorodni in državotvorni nameri, ki utegne sanirati na najlepši, najpravičnejši, najlažji in najneposrednejši način našo državno, trgovsko in poplavno bilanco. Gospod Uzunović je sploh na to svojo najnovejšo idejo silno ponosen, smatra jo nedvomno za zelo redko in globokoumno državniško modrost, na katero bi bil še Napoleon ponosen, in nima — razume se — prav nobenega namena, da bi jo umaknil. Po vseh znakih sodeč, bo svoj načrt najbrže tudi izvedel. Prej se mu bo vsekakor uresničilo in posrečilo to, kakor pa utrditi svojo vladno in svoje prijateljstvo z Radićem in s Pašićem. Za njegov načrt je ves vzhičen tudi gospod fi-

nančni minister in če bog da in sreča junaška ter državno nastavljeniška proverbijalna potrpežljivost in domorodno sistematično in zedinjeno dnevno stiskanje okrog pasu — pojde še precej gladko, zlasti, ker je zaveznik Radić še vedno trdnega mnenja, da so državni nastavljenici te in one višje in nižje vrste parasiški kaputaši, ki sesajo seljaškemu jugoslovanskemu zedinjenemu hrvaško-srbsko-slovenskemu narodu njegovo čisto, plemenito in mučeniško kri.

Če si morejo izvoljeni ljudje odtrgati od svojih plač kar okroglih 30 odstotkov, ne da bi se bali za bodočnost in obsežnost svojih patriotskih trehuhov, toliko lažje morejo to storiti državni višji in nižji uradniki in nastavljenici — ki niso bili nikoli izvoljeni in nikoli izvoljenci in katerih, kakor znano, itak nihče preveč ne mara in ne ljubi, ker so pravzaprav oni vsega krivi, kajti vlada, kakor znano, ni nikoli kriva itd.

In končno: znižati se morajo plače, da se vidi, kdo ljubi svoj dom, sveto in milo in skrbno svojo domovino, da se vidi, kdo je pripravljen več žrtvovati, več dati, državi in vladni in državnim in vladnim financam na oltar. Ministri in poslanci so že dali vso svojo srčno kri — dali so vseh 30 odstotkov od vseh svojih dohodkov, prejemkov, pribitkov in dodatkov!

Kaj hočete še več, vi, tam doli, nižji, srednji ter za toliko in toliko višji?

Dajte tudi svoj delež!

Zakaj bi ga tudi ne dali?

Lahko vam, ki skoro nič nimate, in ki ne boste zato skoro nič dali! Lažje vam, kakor ministrom in poslancem, ki morajo danes ječati, propadati, gladi umirati vsled teh strašnih, prestrašnih 30 odstotkov...

5 odstotkov je vendar lažje dati, zlasti pri plači, ki je taka, da se v hipu sešteje in v hipu potroši. Lažje je dati in dati se mora, kajti tako velela vlada in tako velela — naša upogljivost, naša preizkušena nezavešt, nesolidarnost in desorganiziranost.

Gospod Uzunović in njegov finančni minister bosta zmagala.

Kakšen je načrt občinskih redov?

Tako kakor v vseh stvareh, se postopa v Belgradu tudi pri načrtu o novih občinskih redih za podeželske občine in za večja mesta (nad 50.000 prebivalcev). Živ krst ne ve, kakšen je načrt, samo to vemo, da bo za naše razmere pomenil reakcijo. Uvesti hočejo stari srbski občinski in volilni red, ki je bil že pred dvesto leti zastaran. Po novih občinskih redih dobe v podeželskih občinah župani sicer več sodnopolicijske oblasti, občinski odbori bodo pa nekaki posvetovalni organi. Zlasti velja to za velika mesta, ki bodo imela sicer nekakega župana, kateremu bo nadrejen vladni komisar. V glavnem bo torej občinam odvzete precej samouprave, na drugi strani pa se jim naloži mnogo dela v prenešenem delovanju, vojaške stvari in drugo, ki ga bodo morale opravljati namesto državnih uradov. Novi zakon bo baje tudi določal, da smejo

obstojati le občine, ki štejejo vsaj 2000 ali celo 5000 prebivalcev. Iz tega sledi, da bodo nove velike občine morale imeti svoje urade in uradništvo, če bodo hoteli opravljati zlasti dela prenešenega delokroga.

Naše stališče v tem oziru je jasno. Priznavamo potrebo večjih občin, ker le velike občine morejo delovati tudi na komunalnem socialno-političnem polju; toda zljajmčiti se jim mora najširša samouprava, za katero vsaj v tem pogledu, kolikor nam je znano, ne nudi novi načrt dovolj jamstva. Že volilni red, ki uvaja privilegij večinskega sistema namesto splošne in enake volilne pravice v občini, nam jasno pove, da bo s tem volilnim redom zlasti delavstvo večinoma povsod oropano vpliva v občini.

Delavstvo, ki je prepojeno z demokratizmom in ki ima prav velik

interes na tem, da imajo občine popolno samoupravo, v kateri tudi ono soodločuje, zahteva, da se novi občinski in volilni red prirojita vsaj toliko moderno, kolikor sta bila moderna v Sloveniji že pred vojno. Ni sicer mogoče izreči o novih občinskih redih jasne sodbe, ker ga premalo poznamo, ali to, kar izvemo iz raznih poročil, nam dokazuje, da pomeni novi občinski red atentat že na dosedanjo samoupravo občin.

Bližajo se volitve v občine in mesta, tam doli pa dela reakcionarna buržoazija nov zakon o občinah in vse meščanske politične stranke ali soglašajo ali pa skoro molče k načrtu novega občinskega reda. Samostojni demokrati očividno soglašajo z načrtom, vsaj so podoben načrt volilnega reda že svoj čas izvedli za mesta v Sloveniji; klerikalci in tudi vse druge stranke se pa tako malo brigajo za ta zakon, da ga komaj omenjajo, ker jim je v prilogo. Demokracijo, ki jo imajo vedno na jeziku, bodo vse te stranke, kakor kaže, pustile na cedilu, samoupravo občin, to je avtonomijo občin, pa izdale hoté ali nehoté s svojo malomarnostjo. Da, korupcija, prepripi med posameznimi politikmi, to so važne stvari, da bi pa čuvali demokracijo in samoupravo občin, to jim niti na misel ne prihaja, ker jim ni za samoupravo, ni jim za demokracijo, ni jim za svobodo občanov. Narod bo z vso pravico imenoval vse tiste politične stranke, ki bodo hladnokrvno pripustile, da se uveljavi

tak načrt občinskih redov, v kolikor je reakcionaren, za izdajalce demokracije in samouprave v občini.

Tu je potreben boj na celi črti proti načrtu. Kot dolžnost in najelementarnejšo nalogo volilcev morajo smatrati vse stranke svojih poslancev boj za samoupravo občin, ker bi se v nasprotnem slučaju smatralo, da so se izneverili poslanci načelom, s katerimi so šli v volilni boj.

Stranke pa, ki mislijo drugače, naj povedo, slepomišljenja med agitacijo in delom delavstvo in narod sploh ne bosta več trpela.

Opozorjamo, da se je tako izdajstvo že zgodilo pri volilnem redu za mesta, zakaj nihče ni napravil resnega koraka proti krivici, ki se je storila mestnim občinam, in če se sedaj v boju za nove občinske redev in volilne redev zgodi isto, bomo vedeli, da to ni samo sad politične slabosti, ampak da je njih volja, omejiti in vzeti občinam čim več pravic in svobod.

Naša stranka danes ni močna, ker so jo oslabili elementi, ki so hoteli izrabljati delavski pokret, toda delavstvo ima kljub temu zdrav razum in se bo borilo za samoupravo občin ter krepko obsodilo vse tiste demagoge, ki bi pripomogli, da se samouprava občin utesni ter uvede volilni red, ki spada v staro šaro, ker jemlje občinarijem dosedanje pravice, namesto da bi jim dal, kakor pravijo, v demokratični državi še nove.

Po velikem socialističnem dnevu.

Dunaj, 19. julija 1926.

Veliki dnevi mednarodnega delavskega športnega slavlja so za nami. Spomin na one velike dneve je pa še vedno živ in prisoten v nas vseh, ki smo doživeli to redko srečo, da smo videli zbrano na dunajskem telovadišču in na dunajskih ulicah vso ogromno, strumno disciplinirano in zavestno armado deset in desetisoč mladih borcev, vrednih predstavnikov nove, doraščajoče in svet osvajajoče socialistične generacije, in da smo poleg teh deset in desetisoč mladih, videli vso stotisočglavo množico zbranega, navdušenega, aktivnega in požrtvovalnega dunajskega proletarijata ter zunanjih gostov. Bil je velik dan, zgodovinski dan, naš dan, dan vsega zavednega, v socialistično zmago trdno verujočega, sigurno zaupajočega, razredno probujenega proletarijata.

Dunajska mednarodna delavska olimpiada je bila najogromnejša in najzgodovnejša manifestacija socialistične moči na svetu, kar jih je kedaj bilo.

To je bil veliki dan socializma.

Ob 9. zjutraj so začeli korakati delavski bataljoni športnih, telovadnih in obrambnih udruženj in korakali so po Ringu in Pratersternu do dirkališča mimo sto in stotisočglave množice v špalirju do 3. popoldne.

A to je bil šele prvi javni prikaz naše organizirane sile. Na telovadišču in na vseh drugih prireditvah je bilo še toliko zgovorneje in veličastneje videti vso svežo, neupogljivo silo socialistične mladine obeh splov, in ne samo nje, videti je bilo vso neizčrpno vdanost in vnemo vseh so-drugov do najstarejših, do najbolj utrujenih v deset in desetletnem napornem delu za razširjenje naše ide-

je, za procvit stranke in vseh delavskih organizacij. Dunajska delavska olimpiada je v športno tehničnem pogledu sijajno uspela, uspela je obenem v tem pogledu, v katerem vidimo socialisti pomen in poslanstvo delavskih športnih, telovadnih in obrambnih udruženj: v pogledu duševnega doumevanja naših nalog in ciljev, v pogledu pravičnega pojmovanja naše borbe, v pogledu zavesti, discipline in solidarnosti.

Videli smo tu, da razpolaga naša socialistična internacionala tudi s svojo ogromno, dovršeno organizirano, zanesljivo in težko premagljivo armado. Naravno tedaj, da so bili dnevi dunajske olimpiade posvečeni istočasno razpravi o nalogah te kompaktne, izšolane armade, zlasti v sedanjih časih reakcije in fašizma. Obrambi delavstva proti napadom združene legalne in takozvane ilegalne reakcije morajo v prvi vrsti služiti te naše sile. Bliznji praktični sklep dunajskih velikih manifestačnih dnevov je bil, da morajo združene sile delavskih obrambnih udruženj braniti vsepovsod delavska prava in delavske pridobitve proti napadom nacionalističnih in drugih reakcionarnih organizacij, ter v to svrhu ojačiti in združiti od kraja do kraja, od države do države!

Na Dunaju je bila torej v teh slovesnih dneh usmerjena v gotov pravce ogromna sila socialističnih borbenih in obrambnih udruženj in ni dvoma, da se bodo uspehi te naše akcije kmalu pokazali. Pred kompaktno silo, stomilijonsko vojaško disciplinirano in socialistično zavedno mednarodno armado bo morala kloniti i fašistovska i vsaka druga reakcija.

Širite naš list!

Briland, Herriot in socialisti.

Briandov novi kabinet, kateremu so pripisovali dolgo življenje in radikalne namere, zlasti v pogledu finančne politike — ta Briandov kabinet, ki je bil pravzaprav maskirana Caillauxova osebna vlada, je padel v trenutku, ko je to javnost najmanj pričakovala. Caillaux je hotel stabilizirati francoski frank za ceno novih davčnih bremen, ki naj bi jih nosil predvsem delovni narod. Caillaux ni hotel obremeniti veliki kapital, ker se je menda bal, da bi se francoski kapitalisti še bolj krili s tujo valuto — Caillaux ni hotel inflacije, ni pa tudi maral progresivnega obdavčevanja, ni maral bremen na veliki kapital, kakor so to zahtevali francoski socialisti. Caillaux je predložil zbornici in senatu svoj načrt sanacije in zahteval neomejeno polnomočje za nagle ukrepe preko parlamenta. Caillauxu so pri tem pripisovali še druge politične diktatorske namere, vsled česar so zlasti socialisti nastopili proti njegovi politiki z vso energijo in z izredno jasnostjo in doslednostjo. Socialistični finančni program, ki ga je razlagal v parlamentu so. Blum, je izrazil ogromno pozornost v vsej javnosti. Caillaux sam je priznal, da more parlament zbirati le med njegovim in socialističnim finančnim programom. V debato je odločilno posegel tudi bivši ministrski predsednik Herriot, ki je branil parlamentarne in demokratične prerogative francoske republike pred vsakršno diktaturo. Briandova vlada je ostala pri glasovanju v manjšini. S sestavo novega kabineta je bil nato poverjen Herriot, ki sestavlja nov kabinet iz strank takozvanega levega kartela. Finančni minister bo najbrže de Monzie. Socialisti so izjavili, da nočejo vstopiti v vlado, da pa bodo eventuelno podpirali Herriotovo vlado, če bo uvaževala socialistični finančni načrt sanacije francoske valute. Izjavili so ponovno, da nočejo vstopiti v vlado, ki bi bila sestavljena iz nesocialistov.

Strašna eksplozija municije v Ameriki.

V nedeljo proti večeru je začela eksplodirati municija v velikanskih skladiščih Lake Denmark in Dover (New Jersey). Povod je bila strela, ki je udarila v enega od najbrž pre slabo zavarovanih skladiščnih objektov. Od strele zadeto skladišče je bilo naenkrat v zraku in od 80 vojakov-stražnikov jih je obležalo 60. Kosi eksplodiranih granat in šrapnelov so pa razširili katastrofo daleč naokoli in za par ur je bil že pravi pekel sredi municijskega depoja, kjer je bilo okrog 200 skla-

dičnih in pisarniških zgradb. Noč od nedelje na ponedeljek je morala biti strašna. Na daljavo 40 angleških milj naokrog je bilo vse ogroženo. Kar ni uničil požar, to so pa razdeljali leteči kosi eksplodiranih granat. Zračni pritisk je ob eksplozijah učinkoval kot pravi potres in do 40 milj oddaljene hiše so imele kot najmanjšo škodo popolnoma razbite šipe. Od skladiščnega osobja je večina mrtvih in ranjenih, a tudi med civilnim prebivalstvom okolice je mnogo človeških žrtev. Točnih poročil o tem ni, ker je v kapitalističnem svetu dolar v najvišjem kurzu. Prva poročila so cenila dolarsko škodo na 40 milijonov, druga so jo pa že podvojila. Posamezne lokalne eksplozije so bile še par dni in celo Dover, ki je ločen od osrednjega skladišča s celo vrsto gričev, je bil ogrožen.

Ta eksplozija je strašnejša od one leta 1916, ko je v Blacktownu zletel v zrak 100 vagonov dinamita in drugih razstrelil. Tedaj Amerika še ni posegla v svetovno vojno in je njena vlada na vso moč zatrjevala nevtralnost, zlasti če so delavske mase prirejale pacifistične manifestacije. Slučajna nesreča je pa kar naenkrat odkrila obsežne vojne priprave in ko vlada pravega lica svoje miroljubnosti ni mogla več prikriti, je začela na veliko z bajkami o »ogroženih domovini« in »ogroženem družabnem redu«. Med maso je zarila celo legijo agentprovokaterjev, ki so po potrebi igrali tudi »nemške špijone«, »anarhiste« itd. To dobo je kar najbolj živo opisal veliki pisatelj in sociolog Upton Sinclair v romanu »100 %« — to je sto procentni patriot — in v doživljajih ameriškega proletarca med vojno »Jimmie Higginsa«.

Tudi sedaj po desetih letih razkrinkavajo slučajne nesreče pravo lice kapitalistične miroljubnosti v Ameriki. Pravijo, da je šlo v zrak za eno desetino ameriškega artilerijskega municijskega materiala. Če bi bilo to tudi res, kje so pa arzenali plinov in drugih skrajno rafiniranih morilnih priprav bodoče vojne? Silne eksplozije se dogajajo vedno le tam, kjer je vsega več kot preveč nakopičenega in tako lahko slučajni še marsikaj odkrijejo.

Dajte brezposelnim podporo!

Pri borzi dela se zbira vsak dan na stotine brezposelnih, ki iščejo delo, katerega pa ne dobijo, ker ga silno primanjkuje v vseh industrijskih panogah in celo v poljedelstvu. Ljudje bi radi delali, pa ne morejo, ker dela ni. Delavec pa mora imeti vsak dan za sebe in otroke vsaj nekaj kruha, zato je skrajni čas, da se denar, ki ga delavci plačujejo potom bolniške blagajne in ki je namenjen za

brezposelne, izroči v ta namen! Za brezposelne zbrani denar znaša 30 milijonov, a danes, ko poteka že četrty mesec, odkar je v veljavi novi državni proračun, niso dobili brezposelni niti facka! Skrajni čas je, pravimo, da se merodajni faktorji zga-nejo ter vrnejo delavcem sredstva, ki jih ti delavci sami zbirajo in žrtvu-jejo za slučaj brezposelnosti in bede, da si vsaj za silo opomorejo.

Gospodje, skrajni čas je: dajte brezposelnim podporo!

Iz socialistične Internacionalne.

Po izstopu švedske socialno demokratične stranke iz švedske vlade sta bila imenovana v smislu sklepa zadnjega strankinega kongresa švedskih sodrugov kot člana eksekutivnega odbora socialistične delavske internacionalne sodruga Albin Hanson in Gustav Möller. Prvi je predsednik švedske socialno demokratične stranke, drugi pa tajnik. Izstopila sta pa iz eksekutive sodruga Engberg in Lindstroen, ki sta doslej zastopala v internacionali švedsko bratsko stranko.

Maksimovič maksimira radikalno slogo.

V Belgradu ni bilo zadnje dni nobenih važnejših dogodkov. Ker je začela v nekaterih ogroženih krajih voda upadati, upada tudi vladno sejno razgovorjanje o poplavih. Ker upada voda v Bački in Banatu, upada k sreči tudi belgrajska vladno kabinetna voda. Vlada je razgovarjala tako dolgo o poplavi, da je voda končno prodrla nasipe, s čimer je bil končno vstvarjen tudi v tej težki zadevi »fait accompli«, ki ga je vlada pač hitro vzela na znanje in se pošteno oddahnila. Do prihodnje povodnji bo imela sedaj, hvala bogu, mir. Le žal, da je medtem izbruhnil ogenj v radikalni stranki, ki se pa k sreči ne tiče ne vlade, ne Uzunoviča. Pač pa ministra za notranje stvari Maksimoviča, ki vodi ljuto borbo v radikalni stranki. Hudo je vzel na piko svojega sostrankarja Bobića, podpredsednika belgrajske občine, vnetega pašičevca, ki bi rad postal belgrajski župan. Maksimovič je nastopil proti Bobiću s tako srditostjo, da so se radikali ponovno stegli med seboj. Borba med radikali je dosegla svoj najvišji maksimum in ni izključeno, da bodo radikali pri belgrajskih volitvah tepeni. Če pa bodo vendar zmagali, je gotovo, da župan ne bo Bobić, kajti zmagala bo v tem slučaju Maksimovičeva lista. Maksimovič je notranji minister, on ima silo in policijo na svoji strani in on bo, kajpak, po vseh pravilih čiste in tradicionalne radikalne demokracije in samouprave dobil večino.

Dnevne novice.

Uradniške plače znižajo. Predsednik vlade Uzunović je na vprašanje, če misli znižati uradniške plače, napravil uradništvu jako lep poklon. Rekel je, da so uradniki »državljeni najkulturnejše vrste« ter da bodo za državo radi žrtvovali del svojih plač. Lepo je to, vlada hoče varčevati pri uradništvu, ki naj žrtvuje svoje pičle dohodke, toda Rađe Pašić in drugi, ki niso plačevali od svojih ogromnih dohodkov primernih davkov, ti pa naj bogate. Nikdar še nismo čuli, da bi bil minister tem ljudem rekel, da so »državljeni najkulturnejše vrste«. Tako izgleda, da so milijonarji vsega spoštovanja vredni državljani, ker bogate na račun države, siromašni uradniki pa, ker trpe bedo.

Radić zna. Na Rabu je imel Radić shod. Ker je prej nekajkrat zavozil politični voz, je na Rabu obrnil ter hvalil sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci ter tolažil poslušalce, da bo sporazum vsaj še toliko časa vzdržal, dokler se ne vrne Pašić. Prav pohvalil je radikalno stranko in pa predsednika vlade ter ministra za kmetijstvo (Pucija), češ, da sta kmetiška sinova. Povdarjal je, da mora prodreti med Srbi, Hrvati in Slovenci duhovno edinstvo. Popolnoma pozabil pa je povedati, kaj imajo seljaki od seljaških ministrov. Radić je res umetnik v nedosledni doslednosti. Radovedni smo, koliko časa bodo seljaki še poslušali to brbljanje.

Učiteljstvo Slovenije je imelo te dni svoje letno zborovanje Udruženja jugoslovanskega učiteljstva. Že nekaj mesecev se je vršil boj med demokratskimi in neodvisnimi učitelji za organizacijo. Na celjskem kongresu je končno padla odločitev. Za demokratsko strankarstvo je glasovalo na konferenci 27 članov, za deklaracijo, oziroma za politično neodvisnost pa 79. S tem je boj formalno končan, vendar pa bo imela ta organizacija še hude boje, preden stopi v one vrste, kamor spada. Učitelj je delavec, ki ima za delodajalca strogega gospodarja državo, ki je predstavnica kapitalistične družbe. In uspešen boj proti kapitalističnim gospodarjem je pač le v delavskih razrednih organizacijah. Preokret v organizaciji pa vendar pozdravljamo, ker se je organizaciji končno posrečilo otresti se strankarskih predsodkov in terorja.

Razveseljiva vest za naše vpokojence. Kakor znano, dobivajo naši vpokojenci že ves čas po vojni prav čedno penzijo. Če bi te penzije ne bilo, bi bili že zdavnaj pomrli. Tako pa živijo prav mirno in udobno življenje. Saj je znano, da nekateri kronski vpokojenci — to so namreč tisti vpokojenci, ki v pogledu lepe, častne in visoke penzije nosijo kro-

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Slučajno je na ulici San Francisco srečal Wicksona. Zabrusil mu je v obraz, da je prokleti ničvrednež. Oče je bil radi surovega nasilstva aretiran. Policija ga je obsodila na denarno globo in mu zabičala, da se mora v bodoče obnašati mirno. Bilo je vse to tako smešno, da se je oče doma sam smejal. Ali kakšna razburjenost se je polastila lokalnih časopisov? Pisali so strašne članke o bacilu nasilstva, ki okužuje vsakega, ki se pajdaši s socialisti. Oče, ki je tako dolgo mirno živel, je bil kot sijajen vzgled, kako zelo učinkuje ta bacil. Tudi so mnogi listi trdili, da se je oče presilil vsled prenapornih znanstvenih študij in je duševno zmeden. Predlagali so, naj se ga sprejme v kak državni zavod za umobolne. To niso bile samo govornice, to je bila preteča nevarnost. Ali oče je bil pameten dovolj, da jo je videl. Skušnja, ki jo je imel škof, je bila zanj dober nauk. Zelo je bil miren, pa naj so mu delali še takšno krivico. Kakor se mi zdi, je v resnici s tem presenetil svoje sovražnike.

Prišla je zadeva naše hiše. Hipoteka je bila objavljena kot zapadla in hišo so prodali. Razume se, da ni bilo nikdar nobene hipoteke na naši hiši. Stavbišče je bilo takoj izplačano, hiša pa tudi takoj, ko je bila sezidana. Oboje ni bilo nikdar obremenjeno. A kljub temu je bila tu nekakšna hipoteka, pravilno in zakonito izstavljena in podpisana. Poleg tega je bil tu seznam o ne-

plačanih obrestih za celo vrsto let. Oče ni delal hrupa. Kakor se ga je okradlo za denar, tako se ga je okradlo sedaj za njegov dom. Priziva vložitni ni bilo mogoče. Mehanizem družbe je bil v rokah tistih, ki so hoteli očeta uničiti. Oče je bil filozof iz vsega srca in se zato ni dolgo jezil.

»Obsojen sem, da propadem,« je dejal. »Ali to ni noben vzrok, da bi se ne poskušal obvarovati, da me kolikor mogoče malo zadenejo. Moje stare kosti so slabe, in lekcije so me zmordile. Nočem svojih poslednjih dni preživeti v norišnici.«

Tu sem se spomnila škofa Morehonsa, o katerem že dolgo nisem ničesar govorila. Vendar naj povem najprej o svoji poroki. V mešanici dogodkov je postala ona postranska stvar, zato jo hočem omeniti le mimogrede.

»Sedaj smo pravilni proletarci,« je dejal oče, ko so nas izgnali iz naše hiše. »Večkrat sem zavidal tvojega moža za njegovo resnično poznavanja proletarijata. Sedaj ga bom spoznaval sam.«

Oče je moral imeti krepko pustolovsko žilico. On je gledal našo nesrečo v luči pustolovstva. Ni se ga loteval niti srd, niti ogorčenje. Preveč je bil filozof in preveč priprost, da bi bil maščevanja željen. Preveč je živel v duševnem svetu, da bi občutil odkaz telesnih dobrin, odkar so nam ukradli sredstva za to. Tako je prišlo, da se je z veseljem in otroškim navdušenjem udomačil v štirih umazanih sobah v umazani južni tržni ulici v San Francisco, ko smo se izselili iz prostorov ukradene nam hiše. Bil je izvanreden intelekt. V resnici ni nikdar duševno okamenel. Ni imel nobenih napačnih občutkov glede vrednosti. Konvencionalne vrednosti ali one iz navade pri njem

niso pomenile ničesar. Edina vrednost, katero je pripoznaval, so bile matematične in znanstvene istine. Moj oče je bil duševni velikan. V njem je bil duh in duša, kakršna biva le v velikih možeh. V mnogem je prekašal celo Ernsta. Večjega duševnega velikana pa, kakor je bil Ernst, nisem nikdar poznala.

Za mene je bila ta sprememba stanovanja olahkočenje. Če že ne drugemu, sem se vsaj izognila organiziranemu natolcevanju, ki je bilo vedno obširneje v univerzitetnem mestu, odkar smo si nakopali sovraštvo oligarhije. Ta sprememba je bila tudi za me pustolovstvo in sicer največje iz vseh, zakaj bilo je to moje ljubezensko pustolovstvo. Sprememba naših premoženjskih razmer je pospešila tudi mojo poroko. In tako sem se vselila v tiste umazane štiri sobe v umazanem okraju San Franciska kot mlada žena.

Iz vsega je ostalo eno. Osrečila sem Ernsta. V njegovo viharo življenje nisem prišla kot nova moč zmede, nego kot nekdo, ki prinaša mir in pokoj. Dati mu mir, to je bil dar moje ljubezni njemu, ki ni zagrešil cilja. Privabiti pozabnost ali trenutke radosti v njegove oči — kakšna večja sreča naj me še doleti?

Te ljubljene, utrjene oči. On je delal, kakor dela le malo mož. In vse svoje življenje je delal za druge. To je bilo merilo za njegovo človečnost. Bil je človekoljub. On, vedno pripravljen spoprijeti se v borbi, z njegovo gladiatorsko pojavo, z njegovo orlovo hrabrostjo — je bil napram meni tako odličen in nežen kot pesnik. On je bil pesnik, poet istine. Celotno njegovo življenje je pel pesem o človečnosti. In vse to je delal iz čistega človekoljubja.

no — dobivajo celo 4 Din in 60 para mesečne penzije. No, pa je finančni minister mnenja, da je to preveč in da bo treba tudi njim prejemke reducirati. Vpokojeenci so uvideli ljudje, pa bodo že iz preiskusnega rodoljubja radevolje žrtvovali en del svojih »prejemkov«. Saj povišanja niso itak nikoli želeli in zahtevali.

Kdo je kriv? Kako se bodo mariborski gospodje, ki imajo precej mase na glavi in jih sedaj neprijetno obseva julijsko solnce, na občinski seji zagovarjali, še ni znano. Eno pa je sigurno, da je narodni blok z izstopom sokrivih radikalov razbit. Stvari, ki pridejo po zaslugi socialistov danes na dan, so neverjetne in marsikdo se bo prijel za glavo in rekel, ali je to v Mariboru sploh mogoče. In vendar je. Dajali so se krediti, večji nego je bilo čisto vredno vse jamstvo, izvestnim ljudem se je posojal denar, člani upravnega sveta so bili obenem posredovalci za kredite in nekdo je zaslužil pri tem velikanske vsote denarja. Neki poznani advokat že ni tri leta plačal nobenih obresti in njegov dolg znaša več stotisoč dinarjev itd. Mestna hranilnica in Kreditno društvo je služilo samo mali družbi klerikalnih in demokratičnih privilegirancev. Vsa odgovornost za te razmere pade pač na nje in na njihovo blokaško večino. V upravnem svetu so sedeli trije klerikalci, ki so kratkoma za vse to glasovali, kar pride danes na dan. Kriv je tudi oni, ki ni ves čas svojega županovanja niti enkrat revidiral Mestno hranilnico. Kriva je klerikalna stranka, ki je svoj čas grmela proti Mestni hranilnici in Kreditnemu društvu, danes je pa po svojih zastopnikih podpirala tam skozi dve leti korupcijo. Podrobno in jasno bomo o tem spregovorili šele po seji. Za danes le to: Nikar ne očitajte krivde eden drugemu, nikar ne bežite preje narazen, dokler vas ni obsodil narod. Skupaj morate ostati, ker skupaj ste grešili in vse lepe besede, laž in samohvala ne reši iz te šlamastike niti klerikalcev, niti slavno znanih narodnih socialcev, niti demokratov.

»Nova Pravda« je postala po svoji izpreobrnitvi res taka, da dela čast svojim apostolom. Zatajila je razredni boj ter jasno povedala že večkrat, da hoče delati z meščansko demokratično stranko. Nimamo nič proti temu, toda potem naj ne pripoveduje, da je delavski list. V zadnji številki tudi toži, da pride med njo in nje organizacijami ter med pravimi razrednimi delavskimi organizacijami do boja. To ve pač vsak analfabet, da je razlika med delavsko organizacijo in organizacijo, ki hoče biti le dekla meščanskih strank. Žalostno bi bilo, če bi imeli delavci take delavske organizacije, ki bi ne imele svoje lastne delavske politike, zlasti, ker je delavcev mnogo več in so glavni produktivni del družbe, kakor pa kapitalističnih meščanskih zagovornikov. Delavci morajo pač hoditi svoja pota, če hočejo kaj doseči in boriti se proti nasprotnikom.

Velik železničarski shod v Mariboru. Minuli petek zvečer se je vršil na Gambrinovem vrtu velik železničarski protestni shod, ki je bil zelo dobro obiskan. Že dolgo nismo videli toliko zbranih železničarjev, kot tokrat. Govoril je s. Stanko iz Ljubljane, Bahun, Magdič in Ošlak pa iz Maribora. Ves gnjev in ogorčenje železničarjev, ki so jim reducirali premije in grozijo sedaj celo z redukcijo pogodbenih delavcev, sta prišla do izraza. Naš list je o tem že pisal in se k stvari še povrnemo. Železničarjem pa kličemo: Le tako naprej!

Radikalci na železničarskem shodu. V Gambrinovi dvorani so imeli mariborski radikalni istočasno sestanek, ko so jih naši govorniki zunanaj na vrtu prav pošteno obdelovali. In radikalnim generalom se je zdel naš shod bolj zanimiv, nego njihov, pa so prišli prvotno poslušati, potem se je pa g. Tavčar priglasil k besedi. Rekel je, da vse skupaj ni nič res, da bi bil kdo reducirán. On da je govoril isti dan (!) z ministrom, ki je proglasil to vest za izmišljeno. S tem je izzval pri vseh navzočih vihar

ogorčenja in komaj so korajžnega radikalca ubranili delavski reditelji. S. Stanko mu je z resničnimi podatki odgovarjal in preplašeni g. Tavčar je odšel zopet na svoj shod ter radikalno butnil vrata za seboj!

Lažnivci! Kapitalistični listi se redko povspejo tako daleč, da bi mogli napisati o socialističnih prireditvah vsaj enkrat resnico. Zlažejo se vedno, da se kar kadi. Na petkovem železničarskem shodu je bilo po mnenju »Jutra« do 400 ljudi. Mi stavimo, da če bi imel Pribečević polovico teh ljudi kje na kakem svojem shodu, bi »Jutro« pisalo, da jih je bilo najmanj 2000. Vemo, da bodejo tako lepi shodi kapitaliste v oči!

Pravo delo za delavski pokret. V soboto so v Heiligenstadtu v Avstriji zaključili prvi šestmesečni tečaj delavske visoke šole ter so gojenci ta dan priredili zaključno slavnost. V šoli je bilo 32 nadarjenih in poštenih delavcev. Šolo vzdržujejo strankino načelstvo, strokovna komisija in združene organizacije. Mladi, nadebudni zaupniki imajo v šoli vso oskrbo brezplačno. Pri slavnosti je imel nagovor gojenec s. Krautschneider, ki je hvaležno omenjal vseh 19 učiteljev, ki so sodelovali v šoli ter poučevali iz 23 različnih predmetov. Govorili so še za vodstvo ss. Stern, Oton Bauer, župan Seitz in Domes. Avstrijski delavski pokret, politični, strokovni in gospodarski, je pokazal pravo pot dela na polju izobrazbe in vzgoje zaupnikov, ki nekaj znajo ter se s tem vsposobijo za razredni boj v vseh panogah delavskega pokreta. Kdaj bomo delavci pri nas to spoznali in taisto storili?

Uprava »Delavske politike« se je preselila v Ljubljano VII., Sp. Šiška, Žibertova ulica, »Združni dom«. Čitatelji naj vzamejo to na znanje.

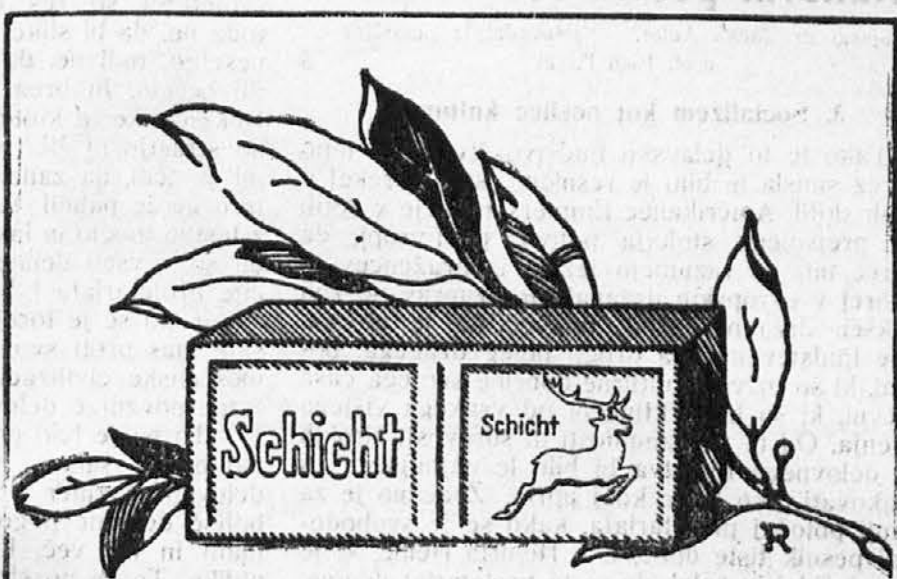

„Ključ“
da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih! Dobivajo se v prodajalnicah. Nogavice brez žiga „Ključ“ so ponarejene. 50-a V

Radičevci so poskušali v Rušah. V nedeljo so se priklatili neki Radičevi agitatorji v Ruše »organizirati« naše delavstvo. V gostilno Preac so se vsedli in čakali, kako se bodo ljudje trgali za pristopne izjave. Na shod so prišli samo socialisti, naša »Svoboda« in še nekaj drugih sodrugov. Nekaj časa smo čakali, nato jim je pa naš pevski zbor zapel »Delavski pozdrav« in Radičevi agitatorji so že mislili, da je to uvod za korporativni pristop, pa so našim sodrugom vneto ploskali. Toda glej spaka! Naenkrat se izprazne gostilna, pevci in poslušalci, vse je odšlo! Potegnili so jih prav pošteno naši ruški sodrugi in čisto iz sebe so se nato žalostno ozirali po stenah, ki so še edine čakale na njihovo govoranco. Več sreče bi imeli radičevci, če bi organizirali naše grajščake in veleposestnike. Za nje delajo v Beogradu in za nje so vendar tudi ustanovili svojo protidelavsko stranko.

Vsem ljubljanskim sodrugom in sodružicam ob priliki našega odhoda iz Ljubljane kličemo iskreno: Zdravo! Josip in Fani Pastorek.

Zaposlenje inozemcev. Vsi inozemci, ki so bili zaposleni v naši kraljevini že pred 14. junijem 1922 do danes nepretrgoma in na katere se odredbe § 103 Zakona o zaščiti delavcev ne nanašajo, ter do sedaj še niso vložili prošnje po čl. 7 Pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev, se ponovno opozarjajo, da takoj vložijo prošnje za izdajanje predpisanih uradnih potrdil pri pristojnih Inšpekcijah dela v Ljubljani, ozir. v Mariboru. Natančnejše podatke vsebuje razglas v Uradnem listu št. 3.

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo milo.
Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva.
Velika večina pa vstraja na tem, da uporablja le pravo Schichtovo milo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na ceni mila.

Iz delavskega sveta.

Socialistične zmage v Nemčiji. Volitve v mecklenburški-schwerinski deželni zbor so prinesle veliko zmago socialistični stranki. Število njihovih mandatov je naraslo od 15 na 20; nacionalisti so imeli v prejšnjem 19 in v sedanjem 12 mandatov. Nazadovani so za sedem sedežev; komunisti so nazadovani od 9 na 3, ekstremno nacionalistična stranka od 12 na 5. Deset poslancev so dobile razne manjše stranke. Novi deželni zbor ima 50 poslancev; prejšnji jih je imel 64. Socialistična zmaga je vsled tega toliko večja.

Zarote proti diktaturi v Španiji. Španija, katero vlada diktator Primo de Rivera, ima tako blažene čase, da si želi špansko ljudstvo radikalne spremembe. Želi jo tako zelo, da so nacionalni krogi pričeli snovati tajne organizacije, ker javne niso dovoljene, za boj proti diktaturi. Primo de Rivera se je zbal in dal aretirati več sto oseb, med njimi mnogo socialistov. Vsi liberalni elementi zahtevajo ukinitve diktature, sklicanje državnega zbora ter ustavno delo.

Smrt danskega sodruga. Predsednik danske zveze kovačev in strojnih delavcev J. H. Hansen, eden najbolj poznanih in priljubljenih vodij danskega strokovnega pokreta je preminul 8. julija v 59. letu svoje starosti. Hansen se je udeleževal v celi vrsti strokovnih in političnih organizacij, zlasti pa v mednarodnem gibanju kovinarjev. Vsled svoje prijaznosti je imel širom Evrope obilo prijateljev.

Mednarodni kongres socialistične mladine. Socialistično gibanje med mladino v glavnih evropskih deželah se razveseljuje razvoja. V Amsterdamu se je vršil mednarodni kongres socialistične mladine, katerega se je udeležilo pettisoč mladeničev in deklet iz raznih dežel. Vršile so se impozantne manifestacije, zastave so vile po ulicah in pozdravljale goste. Mnoge mladinske in druge godbe, pevski zbori in delavska telovadna društva so sodelovala.

Sacco in Vanzetti v borbi proti smrtni obsodbi. Imena Bartolomeo Vazentti in Nicola Sacco sta v zadnjih letih postala znana vsemu delavskemu svetu. Pred šestimi leti sta bila obsojena na smrt za roparski

umor, katerega nista izvršila. Kapitalistično sodišče se je oziralo na gotove okoliščine in brez vsakih dokazov obsodilo na smrt človeka, katerih edin dokazan »zločin« je bil, da sta »radikalna« agitatorja. Zagovornišтво in delavstvo se trudi vseh šest let, da ju osvobodijo ječe in vislic. Dokazuje in dokazuje, uspeh pa je le v tem, da se z usmrtnitvijo odlaga. Sedaj ima zagovornišтво nove dokaze, da umora in ropa nista izvršila Sacco in Vanzetti, da sta se tisti čas nahajala daleč od kraja umora, in da so zločin izvršile člani Morellijeve »gange«, katere poklic so bili ropi in roparski umori. Nadaljne dokaze predloži zagovornišťvo sodišču za novo obravnavo.

Čikaške unije ustanovile stavbinsko društvo. Pod pokroviteljstvom stavbinskih in drugih unij v Chicago se je ustanovilo stavbinsko in posojilno društvo, katerega namen je graditi stanovanjska poslopja in jih oddajati delavcem proti odplačevanju na nižje obresti, nego jih zahtevajo druga stavbinska društva. Vsa poslopja te unije, ki se imenujejo Illinois Federation Corporation, bodo gradili samo unijski delavci z unijskim stavbinskim materialom. Urad korporacije je v zgradbi Unity v Chicago.

Socialistična borba v Californiji. Socialistična stranka v Californiji bo letošnjo volilno borbo izrabila za socialistično propagando in za pojačanje stranke, kolikor ji bodo dopuščale njene moči. Najtežji problem naših organizacij so gmotna sredstva. Socialistična stranka v Californiji je na svoji konferenci zaključila, zbrati volilni fond 5000 dolarjev, da pokrije glavne volilne izdatke. Kapitalistične stranke bodo porabile par stotisoč. Upton Sinclair, znani socialistični pisatelj, je kandidat californijske socialistične stranke za guvernerja. Lena Morow Lewis, tajnica socialistične stranke v Californiji, kandidira za podguvernerko. Walter Thomas Mills, ki je bil imenovan za kandidata v zvezni senat, je obol el in odstopil od kandidature. Stranka bo imenovala drugega na njegovo mesto. Socialistična stranka ima v Californiji 47 organizacij. Sedež je v San Franciscu, kjer izhaja tudi socialistično glasilo »Labor World«.

Kulturni pomen socializma.

Napisal dr. Maks Adler. — Prevedel iz nemščine prof. Ivan Faval.

3. Socializem kot nosilec kulture.

Tako je to delavsko ljudstvo životarilo topo in brez smisla in bilo je resnično, kar je rekel o revnih slojih Amerikanec Emmerson, ki je v 40tih letih prejšnjega stoletja potoval po Evropi, da namreč niti ne razumejo jezika izobražencev in da torej v evropskih državah pravzaprav ne živi nikakšen državni narod, temveč da je povsod dvoje ljudstev naroda drugo poleg drugega, bogatini, ki so uživali kulturne dobrine svojega časa in revni, ki so bili izključeni od vsakega višjega življenja. Od te nerazumnosti in surovosti širokih mas delovnega ljudstva bi bilo le najhujšega za pričakovati, ako bi se kdaj uprlo. Značilno je za tedanjí položaj proletariata, kako se je svobodnoželjni pesnik tiste dobe, t. j. Heinrich Heine, ki je vnaprej videl in želel, da se ta proletariati dvigne, vendarle bal tega trenutka. — Kajti če bo ta narod končno vstal, potem bode — tako se je tožil Heine — udril v muzeje in raztrgal slike, ki zanje nimajo smisla in bode razbil kipe, ki se mu bodo morali zdeti samo kot nepotreben luksuz bogatinov. In udril bi v knjižnice, da pomeče knjige, ki jih ne zna brati, s polic in jih sežge, ker bi videl v njih samo sredstva, iz katerih se bogataši učijo, kako jih bolje zaslužijo.

Narod pa je od tistih časov sem res vstajal, proletarci so res udrili v muzeje in biblioteke, toda ne, da bi slike uničili, temveč da se jih razveselijo, tudi ne, da bi knjige raztrgali, nego da jih berejo. In brez prestanka se pomnožuje val (tok) omike in kulture žejnih mas, z brezprimer-no strastjo in žilavostjo proletariati povsod stre-mi za tem, da zanemarjenost in nekulturo, v ka-tero ga je pahnil kapitalistični sestav, premaga z lastno močjo in lastno izobrazbo. Ni le slučajno, da so v vseh delavskih pokreth prve organiza-cije proletariata bila izobraževalna društva.

Tako se je torej zgodilo, da vstajenje delav-skih mas proti svoji revščini ni vodilo v propad meščanske civilizacije, nego nasprotno, do kulturne povzdige delovnih mas samih.

To pa je bilo povsem delo socializma, četudi naj bi bil »samo« neko gibanje za poboljšanje delovnih razmer proletariata. Kajti ta boj za boljše delovne pogoje pomeni za proletariati nič manj in nič več, kakor boj za višje življenske oblike. To se posebno jasno izraža v zahtevi po skrajšanju delovnega časa, radi česar je osemurnik postal simbol (znak) borbe za višjo kulturo. Osemurnik ne pomenja, kakor še vedno očitajo malo-misleči ali sovražni nasprotniki socializma, čes da nočejo nič delati, temveč to, da hočejo imeti časa, da zase in v sebi delajo. Pravi smisel osemurnika ni samo strokovnega pomena, temveč vsebuje revolucionarno misel in pomenja to-le: Ker je pač proletariati v kapitalistični družbi samo za to

tu, da ga kapitalistična produkcija izrablja, zato pa naj ne bo njegovo celo življenje samo temu izročeno, temveč naj bo vsaj tretjina (časa) nje-gova. Vsaj osem ur na dan naj ne bo proletareq samo del profitske mašinerije, kateri pripada itak še 8 ur za spanje, v katerem si delavec samo spet pridobi moči za delo, ki jo mora drugi dan spet imeti pripravljeno za delodajalca, nego osem ur naj bo delavec svoj človek tudi v kapitalistični družbi, da gre za svojimi cilji in da se okrepča.

Tako je boj za zboljšanje delovnih pogojev v resnici na današnji stopnji proletariata boj za košček svobode in človečnosti že v današnji družbi. In socializem je, četudi bi bil le delavski pokret, t. j. pokret za izboljšanje usode delav-skega razreda, kulturno gibanje v najvišjem smi-slu te besede. Kajti on šele uresničuje pojmi na-rodove kulture. Saj je vsaka kultura laž ali v najboljšem slučaju samoprevara, ako je pre-sežna masa članov kakega naroda izključena od dobrin take kulture. Nasprotno pa pomenja so-cializem že samo kot pokret za izboljšanje življenskih pogojev delovnega ljudstva nič manj kot pristop mas h kulturi, t. j. da se polasti velikih življenskih vrednot cel naroda. Označba so-cializma za najmogočnejši kulturni pokret zgo-dovine je že s tega stališča opravičen, dasi se na prave cilje bodočnosti socializma še niti ne more ozirati. Kajti to je prvo gibanje, v katerem strem-ljenje po kulturi ni samo želja izobražencev, temveč je postalo življenski pogoj širokih mas.

Šport.

Železničarski SK (Zagreb) : SK Hermes (Ljubljana) 2 : 2. V soboto in nedeljo je gostoval v Ljubljani Železničarski športni klub Zagreb. V sobotni tekmi proti Hermesu se je moral zadovoljiti z neodločnim rezultatom, v nedeljo pa celo podleči. Pri Hermesu ju ugajal dobro razpolo-ženi vratar Habricht in gost Ilirije Pleš. Pri gostih pa napadalna vrsta. Gosti so bili v rahli premoči posebno v drugem polčasu. Prvi gol je zabil Hermes. Nato so gostje izenačili. Re-zultat: 2 : 1. Drugi polčas: Hermes izenači z 11 m. Publike malo. Sod-nik g. Ahčan dober. — V nedeljo so gosti igrali proti poskusni reprezen-tanci ter podlegli z 6 : 1. Pri doma-čih sta manjkala prvotno določena g. Pleš in Oman. Ljublj. reprezentan-ca je igrala precej dobro. Pri gostih se je odlikovala posebno obramba. Sodnik g. Derzaj slab. Publike jako malo.

SK Svoboda : SK Krakovo 2 : 1. Kot predtekma Železničarskega SK Zagreb in LNP sta igrala zgoraj na-vedena kluba. SK Krakovo je igralo precej raztrgano in uporabljalo vso svojo fizično moč. Svoboda je igrala bolj mirno in upravičeno odločila tekmo v svojo korist. Tekma bi bila zanimivejša, ako bi se ne bila vršila baš v času najhujše vročine. Pri Svo-bodi je najbolj ugajal centerhalf Be-seničar. Napadalna vrsta je igrala precej raztrgano. Obramba je bila na mestu. Desni branilec bi moral igrati še bolj postrtovalno. Golman mora loviti z rokami in žogo obdržati.

Vodne poplave v spodnji Mežiški dolini.

Z grozoto smo čitali dnevne no-vice o rednih poplavah v drugih po-krajinah Slovenije in cele države. Do sedaj pri nas tega še ni bilo in že smo mislili, da nam bo prizaneslo. A varali smo se. Vedni navihi so spravili tudi Mežo in njene dotoke nad normalo. Hudo so razsajali hu-dourniki. Tako je vdrla voda 14. tm. ponoči v Prevalje. Najbolj prizadet je bil pekovski mojster v Prevaljah, Libnik. Voda je udrila oni dan dva-krat v njegovo pekarno in prodajal-no in celo v stanovanje ter mu na-pravila povsod ogromno škodo. Ce-sta skozi Prevalje je grdo razorana in je podobna bolj strugi reke, kakor pa cesti. Prevaljska požarna bram-ba se je vneto lotila reševalnega de-la. Njive in travniki ob Meži so po-polnoma pod vodo.

Tudi v Guštanju je Mežin dotok. Reka, jako narasel in prestopil bre-gove ter si izbral pot po cesti, ki vodi ob omenjenem potoku na Še-lenberg. Ob potoku stoječi mlin g. Oražma je hudo občutil nesrečo, ko je do pasu globoka voda vdrla pri vratih v notranjost mlina.

V jeklarni na Ravnah je voda prišla v kanale peči, tako da so mo-rali nekatere peči ustaviti, ker ni mogel dim skozi dimnik.

Tudi niže od Guštanj, proti Dravogradu, je Meža prestopila bre-gove in na nekaterih mestih popla-vila ceste, njive in travnike.

Vsled trajajočega deževja se je tudi tukajšnjega prebivalstva lotila panika in težka skrb na bližnje čase.

Sedaj, ko je deževje ponehalo, je Meža že znatno padla, a dotoki, po-sebno z levega brega, še vedno z močjo drviyo v dolino.

Čeljske novice.

Zaupniški tečaj članov razrednih socialističnih organizacij v Celju. Kulturni odsek Socialistične stranke Jugoslavije v Celju bo priredil tekom prihodnjega meseca več zaupniških tečajev. Namen tečajev bo, izobraziti članstvo različnih socialističnih or-ganizacij v različnih organizacijskih funkcijah, tako n. pr. v kredsedniški, tajniški, blagajniški funkciji itd. Po-leg teoretičnega razlaganja omenje-nih funkcij bodo na dnevnem redu tudi praktični poskusi. Sodrugi in so-družice! Kdor želi postati zaupnik na svojem mestu, ta se naj takoj pri-javi za tečaj pri predsedniku kultur-nega odseka sodr. Vodopivcu, Gaber-je št. 17 ali pa v okrožnem tajništvu Socialistične stranke Jugoslavije, Vod-nikova ulica št. 3.

Kaj je z delavsko telovadbo in dramatikom, povprašujejo mladi de-lavci in delavke. Na to sledeči odgo-vor: Kdor želi sodelovati pri delav-ski telovadbi ali dramatikom itd., naj se javi v okrožnem tajništvu SSJ v Vodnikovu ulici št. 3.

Ruše.

Da bo delavstvo zaradi zadnjih nesreč, katere se v tovarni za dušik pogosto dogajajo, potolaženo, skrbi naše ravnateljstvo na sledeči način:

Delavci — po mnenju podjetja — preveč zaslužijo; zato je treba stanovanja podražiti — in nalepili so razglas, da se stanarina poviša od sedaj naprej za 700 odstotkov vsem delavcem, ki stanujejo v sta-novanjih z eno sobo ter kuhinjo. Dotičnim pa, ki preživljajo pičle pro-ste ure v podstrešnih luknjah, se brez ozira na slaba in mala stano-vanja poviša stanarina od sedanjih 20 na 120 Din. Niti najbolj reakci-onarna podjetja v drugih krajih se niso upala v teh težkih časih priza-deti delavcem tak udarec, kakor naša ruška tovarna, katera ima ba-je letno ogromni čisti dobiček, ka-kor smo to čitali zadnje dni v me-ščanskih listih. Razumljivo je, da je delavstvo vsled takih naklepov o-gorčeno in je sklenilo skušati pre-prečiti krivično in v ničemer upra-vičeno povišanje stanarine. Na me-rodajna mesta smo odposlali toza-devne resolucije, vendar nam ravnateljstvo doslej še ni ničesar odgo-vorilo. Pripravljeni smo braniti svo-je, že itak nizke plače; ako pa se stanarina res poviša, tedaj zahteva-mo tudi večje plače, ker pomeni ta-ko povišanje stanarine za nas zni-žanje plač. Inšpekcijo dela v Mari-boru opozarjamo ob tej priliki na sledeče nedostatke: 1. Čezurno de-lo se opravlja v vsej tovarni brez ozira na zakon o zaščiti delavcev, § 6. pa določa tajno glasovanje de-lavcev za čezurno delo. Mladoletni delavci pod 16. leti kakor tudi žen-ske delajo tudi ponoči (glej § 9.). 2. Zahtevamo komisijo, da preišče slučaj ponesrečenega delavca Šker-lovnik Ivana, kjer se naj ugotovi, koga zadene krivda. Zdravstvena oblast naj si ogleda barake, kjer stanujejo delavci (neki gospod ima lepše hleve za svojo živali!) in pa stranišča, katera so v takem stanju, posebno sedaj v deževnem vreme-nu, da vedno pričakujemo, kako bo-mo plavali v blatu. Za tenis igrišče so delavci stalno zaposleni, a za po-

ta, po katerih dnevno hodijo delavci v tovarno, ni niti par vozov peska na razpolago. Pa si oglejmo tovar-niške hleve za konje in naša stano-vanja in primerjajmo jih z njimi!

Sodrugi, ki ste še neorganizirani, pristopajte v naše vrste, da skupno odpravimo take krivice!

(Opomba uredn.: Ruško delav-stvo je dobro organizirano, zato mu priporočamo, da skuša potom svo-jih zaupnikov v sporazumu z vod-stvom tovarne marsikaj odstraniti. V vseh slučajih neupoštevanja upra-vičenih zahtev v pogledu zdravja itd., se pa naj brezpogojno pokliče oblast.)

Guštanj.

V torek, dne 13. t. m. je sirena tuk. jeklarne naznanila ogenj. V hi-pu se je zbralo nekaj gasilcev gu-štanjske požarne brambe pri Gasil-nem domu in od tam odhitelo v diru na mesto požara. Vnele so se neke lesene naprave v kotlarni. Ogenj je, kljub temu da je tako dolgo deževa-lo in da je bilo vse strešno ogrodje še premočeno, grabil s strahovito naglico okoli sebe. Sreča, da so hi-dranti dobro funkcionirali in se je na ta način ogenj lahko hitro udušil. Bila je pa velika nevarnost, ker stoji v neposredni bližini tudi plinarna, katera bi se bila sigurno vnela, če bi se ne bilo posrečilo tako hitro ogenj lokalizirati, ker je celo ogrodje omenjene stavbe leseno.

Tudi je postojala nevarnost, da ne bi eksplodirali parni kotli. Ker se je takoj odprlo vse varnostne ven-tile, je siknila ogromna množina pa-re v zrak in je bilo od daleč videti še vse strašnejše, tako da se je tudi že prevajlska požarna bramba napotila v Guštanj.

Ravnateljstvu tovarne bi pripo-ročali, da ne gradi več na tako ne-varnih mestih lesene naprave.

Širite naš list!

Svoji k svojim!

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsako-vrstna ročna dela se dobi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri: **Karel Prelogu**, Ljubljana, Gosposka ulica 3. Starl trg 12.

Zdrav želodec — pol življenja

hitro pa se stvar premenja — če želodec je bolan — ozdravi ga naš

E. JERAS in DRUG LJUBLJANA - MOSTE

Naročajte in širite „Del. Politiko“!